

Sygn. akt I ACa 706/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 stycznia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Agnieszka Sołtyka (spr.)
Sędziowie:	SSA Maria Iwankiewicz SSA Edyta Buczkowska-Żuk
Protokolant:	sekr.sądowy Magdalena Goltsche

po rozpoznaniu w dniu 10 stycznia 2013 r. na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa K. W.

przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 27 kwietnia 2012 r., sygn. akt I C 1010/11

I. oddala apelację,

II. przyznaje adwokatowi J. B. od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Szczecinie kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych powiększoną o należny podatek VAT, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym,

III. odstępuje od obciążania powoda kosztami należnymi pozwanemu w postępowaniu apelacyjnym.

E. Buczkowska-Żuk A. Sołtyka M. Iwankiewicz

Sygn. akt I ACa 706/12

UZASADNIENIE

Powód K. W. domagał się o zasądzenia od pozwanego Skarbu Państwa - Zakładu Karnego w W. kwoty 150.000 złotych wraz z odsetkami w wysokości ustawowej od dnia wniesienia pozwu oraz zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że był osadzony w pozwanym zakładzie karnym w okresie od 15 sierpnia 2008 roku do 24 marca 2010 roku. Zdaniem powoda - pozwany w tym czasie nie zapewnił mu odpowiednich warunków bytowych, za co ponosi odpowiedzialność. Powód wskazał, że przebywał w przeludnionych celach, które nie były odpowiednio wyposażone. Z tego względu - zdaniem powoda - został on poddany przez okres izolacji niezgodnemu z prawem, nieludzkiemu i poniżającemu traktowaniu.

Pozwany Skarb Państwa reprezentowany przez Dyrektora Zakładu Karnego w W. zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego Skarbu Państwa kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczenia powoda za okres poprzedzający trzy lata przed wniesieniem pozwu w niniejszej sprawie. Ponadto zarzucił, że powód nie wykazał żadnej z przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa, w szczególności, aby na skutek działania reprezentantów Skarbu Państwa poniósł jakąkolwiek krzywdę lub szkodę, pomimo tego, że to na nim spoczywa ciężar dowodu w tym zakresie. Pozwany w szczególności zaprzeczył, aby powód w okresie pobytu w Zakładzie Karnym w W. nie miał zapewnionej odpowiedniej powierzchni mieszkalnej i właściwych warunków bytowych. Pozwany wskazał także, że

powód w żaden sposób nie uzasadnił wysokości dochodzonej pozwem kwoty.

Wyrokiem z dnia 27 kwietnia 2012 roku **Sąd Okręgowy w Szczecinie** oddalił powództwo oraz odstąpił od obciążenia powoda K. W. kosztami procesu na rzecz pozwanego Skarbu Państwa, zastępowanego przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód K. W. w okresie od 15 sierpnia 2008 roku do 24 marca 2010 roku odbywał karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w W..

W okresie do 2009 roku w Zakładzie Karnym w W. miała miejsce sytuacja, iż powierzchnia mieszkalna przypadająca na jednego osadzonego była mniejsza niż 3 m².

Zarządzeniem z dnia 17 listopada 2008 roku Dyrektor Zakładu Karnego w W. na podstawie art. 248 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku kodeks karny wykonawczy - zezwolił na umieszczenie osadzonych w Zakładzie Karnym w W. w warunkach, w których powierzchnia w celi na jedną osobę wynosi mniej niż 3 m², w okresie od 17 listopada 2008 roku do 17 lutego 2009 roku.

Dyrektor Zakładu Karnego w W. w piśmie z dnia 6 listopada 2009 roku zawiadomił sędziego penitencjarnego, że w odniesieniu do 83 osadzonych nie zostanie zachowana norma powierzchni mieszkalnej przypadającej na jednego osadzonego wynosząca 3 m², co daje przeludnienie na poziomie 103,14 %.

Dyrektor Zakładu Karnego w W. w piśmie z dnia 9 listopada 2009 roku zawiadomił sędziego penitencjarnego, że w odniesieniu do 90 osadzonych nie zostanie zachowana norma powierzchni mieszkalnej przypadającej na jednego osadzonego wynosząca 3 m², co daje przeludnienie na poziomie 101,89%.

Dyrektor Zakładu Karnego w W. w piśmie z dnia 16 listopada 2009 roku zawiadomił sędziego penitencjarnego, że w odniesieniu do 175 osadzonych nie zostanie zachowana norma powierzchni mieszkalnej przypadającej na jednego osadzonego wynosząca 3 m², co daje przeludnienie na poziomie 107,13%.

Dyrektor Zakładu Karnego w W. w piśmie z dnia 23 listopada 2009 roku zawiadomił sędziego penitencjarnego, że w odniesieniu do 255 osadzonych nie zostanie zachowana norma powierzchni mieszkalnej przypadającej na jednego osadzonego wynosząca 3 m², co daje przeludnienie na poziomie 110,69%.

Powód K. W. w okresie osadzenia w Zakładzie Karnym w W. przebywał w oddziałach mieszkalnych numer I, II, III, IV i V. Cele, w których przebywał osadzony posiadały kąciki sanitarne, które są w trwały sposób wyodrębnione. Wyjątek dotyczył celi numer 26 w oddziale III, w której powód przebywał od 10 do 24 marca 2010 roku i od 14 do 26 maja 2010 roku i w której kącik sanitarny jest oddzielony od reszty pomieszczenia parawanem metalowym. Cele mieszkalne były wyposażone w odpowiedni sprzęt, był zapewniony dostęp do zimnej i ciepłej wody, cele były odpowiednio ogrzewane i wentylowane.

Po dokonaniu powyższych ustaleń Sąd Okręgowy uznał, że powództwo oparte o treść art. 417 k.c. oraz art. 448 k.c. w związku z art. 23 i 24 k.c. jest bezzasadne.

Wskazał Sąd, że w niniejszej sprawie strona powodowa podniosła, że doszło do naruszenia jego dobra osobistego, jakim jest godność osobista poprzez niezapewnienie mu odpowiednich warunków kary pozbawienia wolności, przy czym powód łączył odpowiedzialność pozwanego Skarbu Państwa z osadzeniem go w Zakładzie Karnym w W. w okresie od 15 sierpnia 2008 roku do 24 marca 2010 roku.

Odnosząc się do podniesionego przez pozwanego zarzutu przedawnienia roszczenia powoda o naprawienie szkody powstałej w okresie osadzenia w zakładzie karnym w okresie poprzedzającym trzy lata przed wniesieniem pozwu, stosując art. 117 § 1 i 2 k.c. oraz art. 442¹ § 1 - 3 k.c. uznał Sąd, że doszło do przedawnienia się roszczenie powoda o naprawienie szkody za czas pobytu w Zakładzie Karnym w okresie do 29 września 2008 roku. W tym stanie rzeczy strona pozwana mogła uchylić się od obowiązku zaspokojenia roszczenia powoda o naprawienie szkody wyrządzonej w okresie odbywania kar pozbawienia wolności za okres do 29 września 2008 roku. Z tego względu powód mógł skutecznie dochodzić roszczenia o naprawienia szkody powstałej jedynie w związku z odbywaniem kary pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w W. od 30 września 2008 roku do 24 marca 2010 roku.

Rozważył Sąd, czy w powyższym okresie zapewniono powodowi odpowiednie warunki odbywania kary pozbawienia wolności. Podkreślił przy tym, że kara pozbawienia wolności powinna być wykonywana z poszanowaniem godności człowieka. Wskazał też, że odbywanie kary pozbawienia wolności w przeludnionych celach i niezapewnienie osobom osadzonym odpowiednich warunków bytowych może stanowić przejaw poniżającego traktowania, prowadzącego do naruszenia godności osób pozbawionych wolności. Takie postępowanie organów władzy publicznej może uzasadniać żądanie zasądzenia zadośćuczynienia na podstawie art. 24 w związku z art. 448 k.c., jako naruszające dobra osobiste skazanego, to jest godność i prawo do intymności.

Przypomniał Sąd, że czynnik przeludnienia - umieszczenie powoda w celi o powierzchni mniejszej niż 3 m² na jedną osobę, został przez powoda wyeksponowany w pozwie jako najważniejszy.

W ocenie Sądu I instancji w niniejszej sprawie z dokumentów przedłożonych przez stronę pozwaną wynikało, że w latach 2008 - 2009, kiedy powód odbywał karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w W., w powyższej jednostce penitencjarnej dochodziło do przeludnienia polegającego na tym, że znaczna część osób osadzonych przebywała w celach, w których na jednego osadzonego przypadało poniżej 3 m². W drodze domniemania faktycznego przyjął Sąd wniosek, że również powód odbywał karę pozbawienia wolności w warunkach, w których nie zapewniono mu powierzchnię w celach mieszkalnych wynoszącą co najmniej 3 m².

Sąd wziął także pod uwagę, że z tych samych dokumentów wynikało, że Dyrektor Zakładu Karnego w W. na podstawie art. 248 § 1 kodeksu karnego wykonawczego informował o przeludnieniu zakładu karnego właściwego sędziego penitencjarnego oraz wydał - na podstawie § 2 ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 kwietnia 2006 roku w sprawie trybu postępowania właściwych organów w wypadku, gdy liczba osadzonych w zakładach karnych lub aresztach śledczych przekroczy w skali kraju ogólną pojemność tych zakładów -zarządzenie zezwalające na czasowe umieszczenie osadzonych w Zakładzie Karnym w W. w warunkach, w których powierzchnia w celi na jedną osobę wynosi mniej niż 3 m².

W przedstawionym w sprawie stanie rzeczy uznał Sąd Okręgowy, że w stosunku do powoda w okresie pobytu w Zakładzie Karnym w W. nie były przestrzegane normy odbywania kary pozbawienia wolności określające wielkość powierzchni celi przypadającej na jednego skazanego, a jednocześnie pozwany nie wykazał, że zaistniały szczególnie uzasadnione okoliczności uzasadniające czasowe odstąpienie od stosowania tych norm. Z tego względu uzasadniony był wniosek, że w tym zakresie zachowanie pozwanego miało charakter bezprawny.

Podkreślił Sąd, że przeprowadzone dowody nie wykazały natomiast podstaw do przyjęcia, że nie były przestrzegane pozostałe wymogi dotyczące wyposażenia celi, w szczególności, że nie zostały zapewnione wyposażenie w odpowiedni sprzęt kwaterunkowy zapewniający skazanemu osobne miejsce do spania, odpowiednie warunki higieny, dostateczny dopływ powietrza i odpowiednią do pory roku temperaturę, według norm określonych dla pomieszczeń mieszkalnych, a także oświetlenie odpowiednie do czytania i wykonywania pracy. Wskazał Sąd, że wykazano w sprawie, że cele mieszkalne, w których przebywał powód, były wyposażone w odpowiedni sprzęt, miały zapewniony dostęp do zimnej i ciepłej wody, były odpowiednio ogrzewane i wentylowane, jak również - poza jednym wyjątkiem - posiadały trwałe wyodrębnione kąpiki sanitarne.

Stwierdził Sąd, że z uwagi na to, że powód przynajmniej okresowo przebywał w celach, w których powierzchnia przypadająca na jednego osadzonego była niższa od minimalnej, uzasadniony był wniosek, że doszło do naruszenia prawa powoda do odbywania kary pozbawienia wolności w humanitarnych warunkach, a tym samym do bezprawnego naruszenia jego dóbr osobistych. Nie oznaczało to jednak, że zaistniały podstawy do przyznania powodowi zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c.

W ocenie Sądu meriti w niniejszym przypadku podstawę odpowiedzialności deliktowej pozwanego Skarbu Państwa w stosunku do powoda stanowi przepis art. 417 § 1 k.c. Wskazał przy tym Sąd, że przepis art. 417 § 1 k.c. uzależnia powstanie odpowiedzialności deliktowej Skarbu Państwa od możliwości przypisania czynu niedozwolonego, polegającego na niezgodnym z prawem działaniem lub zaniechaniem przy wykonywaniu władzy publicznej, które prowadzi do powstania szkody. Podkreślił Sąd, że odpowiedzialność przewidziana w art. 417 k.c. jest odpowiedzialnością za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie „przy wykonywaniu władzy publicznej”.

Podkreślił Sąd, że o ile samo przebywanie osadzonego w celi o powierzchni poniżej 3 m² na osobę może stanowić wystarczającą przesłankę stwierdzenia naruszenia jej dóbr osobistych, o tyle przesłanką przyznania zadośćuczynienia jest - zgodnie z art. 448 k.c. - doznanie przez osadzonego krzywdy. Z tego względu nie każde naruszenie dóbr osobistych rodzi prawo do żądania zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. Przyznanie tego rodzaju świadczenia zależy od wielu różnych okoliczności, w tym między innymi od długotrwałości przebywania w przeludnionej celi, uciążliwości z tym związanych, poczucia krzywdy i jego stopnia oraz od pozostałych warunków odbywania kary pozbawienia wolności, które mogą zwiększać poczucie krzywdy lub je osłabiać a nawet sprawiać, że w ogóle nie powstało.

Wskazał Sąd, że strona powodowa nie naprowadziła żadnych dowodów pozwalających ustalić, że przebywanie przez powoda w przeludnionej celi było dla niego źródłem krzywdy i określić jej rozmiar. Powód nie wykazał, że naruszenie jego dóbr osobistych związane z warunkami kary pozbawienia wolności było tak istotne, że powodowało u niego cierpienia psychiczne lub fizyczne, co mogłoby uzasadniać przyznanie mu odpowiedniego zadośćuczynienia. Do wniosku tego skłonił fakt, że ze złożonych w sprawie dowodów z dokumentów wynikało, że okresy pobytu powoda w celach mieszkalnych niespełniających wymogu 3 metrów kwadratowych na jednego osadzonego nie mogły być zbyt długie, a ponadto stopień przekroczenia obowiązujących norm był nieznaczny i nie przekraczał 10 %.

W tym stanie rzeczy sąd uznał, że powodowi nie przysługuje roszczenie o zadośćuczynienie pieniężne na podstawie przywołanego wyżej art. 448 k.c. i w konsekwencji powództwo jako bezzasadne podlega oddaleniu, co znalazło odzwierciedlenie w punkcie I sentencji.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 102 k.p.c.

Z rozstrzygnięciem tym nie zgodził się powód, który zaskarżył wyrok w całości i wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości oraz o zasądzenie na rzecz pełnomocnika nieopłaconych kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku do ponownego rozpoznania przez Sąd I Instancji.

W apelacji zarzucono:

1. - naruszenie prawa procesowego, mające wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie przepisu art. 232 k.p.c., polegające na niedopuszczeniu przez Sąd z urzędu dowodu z przesłuchania powoda w charakterze strony na okoliczność doznanej przez niego krzywdy oraz jej rozmiaru, a co za tym idzie zasadności dochodzonego roszczenia w związku z odbywaniem przez powoda kary pozbawienia wolności w warunkach niegodnych,

2 - nieważność postępowania przed Sądem I Instancji opisaną w art. 397 pkt 5 k.p.c., z uwagi na pozbawienie powoda możliwości obrony jego praw, polegające na przeprowadzeniu przez Sąd w dniu 27 kwietnia 2012 r. rozprawy, zamknięcie jej i wydanie wyroku, w sytuacji nie posiadania przez Sąd dowodu doręczenia powodowi pisma procesowego wraz z załącznikami z dnia 5 kwietnia 2012 r., które powód odebrał w dniu 25 kwietnia 2012 r., a nadto nieobecności powoda na rozprawie i niemożności ustosunkowania się do treści doręzonego pisma i załączników.

W uzasadnieniu apelacji podniesiono, że Sąd I Instancji wydał zaskarżony wyrok bez przeprowadzenia dowodu z przesłuchania powoda i bez umożliwienia powodowi ustosunkowania się do pisma procesowego pozwanego z dnia 5 kwietnia 2012 r., zawierającego plik istotnych załączników, które zostało doręczone K. W., przebywającemu w Zakładzie Karnym, w dniu 25 kwietnia 2012 r., tj. na dwa dni przed wyznaczonym przez Sąd terminem rozprawy, po zamknięciu której Sąd wydał wyrok, na który to zresztą termin rozprawy powód nie został wezwany ani doprowadzony.

W apelacji przyznano, iż w niniejszej sprawie powód nie złożył wniosku dowodowego o przeprowadzanie m.in. dowodu z jego przesłuchania, ale podniesiono, iż powód przez całe postępowanie przed Sądem I Instancji działał sam, bez pomocy pełnomocnika, przebywając w warunkach izolacyjnych. Zarzucono, że ze względu na to, że powód domagał się zadośćuczynienia, to w celu oceny zasadności roszczenia powoda, Sąd orzekający w I Instancji winien, według stanowiska apelującego, skorzystać z możliwości przewidzianej w treści przepisu art. 232 zd. 2 k.p.c. i dopuścić z urzędu dowód nie wskazany przez stronę. Apelujący zarzucił związku z tym, że bez dopuszczenia z urzędu dowodu z przesłuchania powoda na okoliczność rozmiaru jego cierpienia i szkody powstałych w związku z odbywaniem kary pozbawienia wolności w warunkach opisanych przez niego w pozwie, Sąd Okręgowy naruszył prawo procesowe, a mianowicie art. 232 k.p.c.

Zarzucił też apelujący, że Sąd Okręgowy uniemożliwił nadto powodowi obronę jego praw, poprzez prowadzenie rozprawy, zamknięcie jej, a następnie wydanie wyroku, bez posiadania w aktach sprawy dowodu zwrotnego potwierdzenia odbioru przez powoda pisma procesowego pozwanego z dnia 5 kwietnia 2012 r. Podniósł, że pismo to wraz z plikiem załączników powód otrzymał w dniu 25 kwietnia 2012 r., tj. 2 dni przed terminem rozprawy, w której nie miał możliwości uczestniczyć, a co za tym idzie w ocenie apelującego Sąd nie dał powodowi możliwości ustosunkowania się do tego pisma i przedstawionych przez pozwanego dowodów. Tym samym uznał skarżący, że Sąd Okręgowy dopuścił się naruszenia przepisu art. 379 pkt. 5 k.p.c., albowiem pozbawił powoda możliwości obrony jego praw, gdyż powód nie miał możliwości przedstawienia swych racji.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym według norm prawem przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa.

Rozpoznając apelację Sąd Apelacyjny zważył, co następuje;

Powód w apelacji podnosi dwa zarzuty odnoszące się do naruszenia prawa procesowego. Zarzut naruszenia art. 232 k.p.c., polegający na niedopuszczeniu przez Sąd z urzędu dowodu z przesłuchania powoda oraz zarzut naruszenia art. 379 pkt 5 k.p.c.

Dalej idący jest zarzut nieważności postępowania z uwagi na brzmienie art. 379 pkt 5 k.p.c., a pozbawienia powoda możliwości obrony jego praw upatruje skarżący w przeprowadzeniu przez Sąd w dniu 27 kwietnia 2012 r. rozprawy, zamknięciu jej i wydaniu wyroku, w sytuacji nie posiadania przez Sąd dowodu doręczenia powodowi pisma procesowego wraz z załącznikami z dnia 5 kwietnia 2012 r., które powód odebrał w dniu 25 kwietnia 2012 r., a nadto nieobecności powoda na rozprawie i niemożności ustosunkowania się do treści doręczonego pisma i załączników.

Odnosząc się do tak postawionego zarzutu stwierdza sąd odwoławczy, że w sprawie nie zachodzi nieważność postępowania, a powód miał możliwość obrony swych praw i dochodzenia swych żądań.

Wskazać trzeba, że razem z zawiadomieniem o terminie rozprawy wyznaczonej na dzień 27 kwietnia 2012r powód otrzymał w dniu 16 marca 2012r pouczenie o treści art. 136 k.p.c., art. 232 k.p.c. i art. 381 k.p.c. (k.36-37, 40). Po wniesieniu przez pozwanego odpowiedzi na pozew, w której pozwany zarzucił przedawnienie roszczenia, jego niezasadność i brak przesłanek do odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa, nieudowodnienie roszczenia oraz brak uzasadnienia wysokości żądanej kwoty powód, któremu odpowiedź na pozew doręczono 17 kwietnia 2012r wraz z zobowiązaniem do złożenia w terminie 7 dni wniosków dowodowych pod rygorem przyjęcia, że ich nie składa (k.51, 64), nie zajął żadnego stanowiska w sprawie, nie złożył też żadnego pisma zawierającego jego stanowisko, nie wskazał też żadnych wniosków dowodowych. Następnie, także po doręczeniu powodowi pisma pozwanego z dnia 5 kwietnia 2012r wraz załącznikami, powód nie złożył żadnych wniosków ani nie złożył żadnego oświadczenia. Pisma powoda nie wpłynęły do Sądu nawet po wydaniu wyroku.

W tej sytuacji uznać należy, że powód został prawidłowo zawiadomiony o terminie rozprawy, a wcześniej pouczony o obowiązkach procesowych, a nadto zobowiązany do złożenia wniosków dowodowych ze wskazaniem rygoru wynikającego z bierności w procesie. Znał też stanowisko pozwanego w sprawie i z przyczyn leżących jedynie po swojej stronie nie wykazał aktywności procesowej. Brak jest jednak, jak tego oczekuje apelujący, podstaw do uznania, że na skutek naruszenia przez Sąd I instancji przepisów prawa pozbawiono powoda prawa do obrony. Nie zachodzi więc w sprawie nieważność postępowania.

Zauważyć też należy, iż pismo pozwanego z dnia 5 kwietnia 2012 r. nie stanowiło nowego stanowiska procesowego, które mogło by być dla powoda jakimkolwiek zaskoczeniem, a było jedynie załączeniem materiału dowodowego na uzasadnienie dotychczasowego stanowiska.

Odnosnie zarzutu naruszenia art. 232 k.p.c. to wskazać trzeba, że w ocenie Sądu Apelacyjnego jest on także niezasadny. Przede wszystkim zarzut ten nie wskazuje także na naruszenie art. 299 k.p.c., który to przepis odnosi się do przesłuchania stron i reguluje sytuacje, w których dowód taki powinien być przeprowadzony.

Wskazać też trzeba, że Sąd nie ma obowiązku prowadzenia postępowania z urzędu, może jedynie dopuścić dowód nie wskazany przez stronę, ale czynności takie podejmuje jedynie w sytuacji, gdy dojdzie do przekonania, że strona jest nieporadna.

W rozpoznawanej sprawie taka sytuacja nie miała miejsca, zwłaszcza, gdy uwzględni się treść pozwu złożonego przez powoda, w którym powód wskazuje na przepisy prawa tak polskiego, jak i europejskiego. Sformułowania zawarte w pozwie nie wskazywały, by powód był osobą nieporadną, wymagającą pomocy. W tej sytuacji czynności dowodowe podejmowane przez Sąd z urzędu naruszyć mogły zasadę równowagi stron czy kontradiktoryjności.

Wskazać trzeba, że zgodnie z treścią art. 187§1 pkt 2 k.p.c. pozew powinien zawierać przytoczenie okoliczności faktycznych uzasadniających żądanie. Chodzi o okoliczności istotne dla uwzględnienia zgłoszonego żądania. Pozew złożony przez powoda w rozpoznawanej sprawie zawiera jedynie twierdzenia natury ogólnej. Powód nie wskazuje w nim nawet, w jakich konkretnie wskazanych okresach osadzony był w przeludnionych celach, jakie to były cele i dla

ilu osób były przeznaczone, a ilu rzeczywiście odbywało w nich karę. Nie wskazuje także powód, jakie uciążliwości wiązały się z przebywaniem w przeludnionych celach, czy i jakich dolegliwości on konkretnie z tego tytułu doznał, jakiej powód doznał krzywdy, czy szkody. Nie wskazał też, czy i w jaki sposób wpłynęło to na jego zdrowie fizyczne czy psychiczne. Powód nie opisał także w pozwie żadnych niedogodnych czy niezręcznych dla niego sytuacji, które byłyby skutkiem jedynie złych warunków odbywania kary pozbawienia wolności. Zauważyć należy, że powód nawet po doręczeniu mu odpowiedzi na pozew, czy pisma pozwanego z 5.04.2012r nie zajął żadnego stanowiska w sprawie. Nie zakwestionował, że przebywał w celi 26 w okresie 10-24 marca 2010r. Okoliczność tę zatem uznać należy za przyznaną. To zaś sprawia, że w świetle dokumentów złożonych w sprawie przez pozwanego, których przecież apelujący nie zakwestionował, uznać trzeba, że powód jedynie przez 14 dni w marcu 2010r przebywał w celi, w której powierzchnia na jednego osadzonego była mniejsza niż 3 m², przy czym wynosiła ona 2,98 m² na osobę. Nie było to zatem znaczne przekroczenie norm.

Nie podważył także powód twierdzeń i dowodów pozwanego, z których wynikało, że cele, w których przebywał były wyposażone zgodnie z obowiązującymi normami i panowały w nich właściwe warunki. Tych ustaleń Sądu I instancji nie zakwestionował też w apelacji.

Wskazać trzeba, że dla skutecznego dochodzenia zadośćuczynienia nie wystarczy powołanie się na występujące w zakładzie karnym przeludnienie, czy rzeczywiste stwierdzenie tego faktu. Należy nadto wykazać krzywdę, która łączy się z tym przeludnieniem, albo co najmniej opisać w pozwie czy późniejszym piśmie procesowym swe negatywne i związane ze złymi warunkami odbywania kary, przeżycia. Tego powód w przedmiotowej sprawie nie uczynił, a tych braków nie usunie przesłuchanie w charakterze strony. Nie było zatem powodów do przeprowadzenia z urzędu dowodu z przesłuchania powoda, albowiem z pozwu nie wynikały okoliczności, które przesłuchanie to miałyby wyjaśnić.

Podkreślić w tym miejscu należy, iż zgodnie z art. 299 k.p.c. dowód z przesłuchania stron ma charakter posiłkowy, tzn. sąd może wziąć go pod uwagę w przypadku, w którym po wyczerpaniu innych środków dowodowych lub w ich braku pozostały niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. W niniejszym postępowaniu konieczność sięgnięcia po ten środek dowodowy nie zachodziła, bowiem powód takich faktów nie wskazał, a złożone w sprawie przez pozwanego dokumenty z przeglądów technicznych, dane z informacji o pobytach na taką potrzebę nie wskazywały.

Zauważyć też trzeba, że apelujący w swym pozwie złożył wniosek „o przeprowadzenie rozprawy także podczas nieobecności powoda”. Nie domagał się przy tym doprowadzenia go przed sąd orzekający po otrzymaniu zawiadomienia o terminie rozprawy.

Z tych wszystkich względów uznać należy, że prawidłowo uznał Sąd I instancji, że żądanie zasądzenia zadośćuczynienia skierowane przez powoda przeciwko pozwanemu jest niezasadne, albowiem nie zostały spełnione przesłanki z art. 448 k.c. przy zastosowaniu art. 23 i 24 k.c.

Dlatego też apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu o czym na podstawie art. 385 k.p.c. orzeczono w punkcie I wyroku.

Orzeczenie o kosztach zastępstwa procesowego należnych pełnomocnikowi reprezentującemu powoda z urzędu w postępowaniu apelacyjnym zawarte w punkcie II wyroku wydano na podstawie art. 29 ustawy prawo o adwokaturze, a ich wysokość wynika z §11 pkt 25 w związku z §13 ust.1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Z uwagi na treść art. 102 k.p.c. Sąd odstąpił od obciążania powoda kosztami postępowania należnymi pozwanemu za postępowanie apelacyjne, o czym orzeczono w punkcie III wyroku.

E.Buczowska-Żuk A.Sołyka M.Iwankiewicz